

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Bibilia Yugaga Atĩa Ũhoro wa Ũũgĩ? — Kũmĩtũũra na Mĩtũũrĩre · Maandĩko ma KJV marĩ na Nambaring cia Strong

GŨTŨŪRIA ŪRIA ŪRETWO · KUGERERA NA NGAI — GWACAMBARA, GŨTHIĨ, GŨTHEKA, KŪRIKIA
Ũũgĩ — Ūrutani wa Mũthingi wa Bibilia

KIAMBĪRĪRIA

Ũũgĩ nĩ mũthiĩre mbere ya gũtuĩka thũmbĩ. Kaana gatithiĩaga mũthenya ũmwe: mbere nĩgakaambaambaga, na gakarĩrĩra kĩrĩa gatingĩhota kũgĩa; thuutha ūcio nĩkuo kamenyeragio gũthiĩ, ikinya na ikinya; thuutha ūcio gakathĩ ka wonyo; thuutha ūcio gakakũra, na gakoguthũka. Na mũndũ ũrĩa ūguthũkaga wega nĩaguthũkaga mbaara, na mbaara iyo nĩ rĩrĩ na mũthia, na mũthia-inĩ nĩ kũrĩ na kĩheo. Ũũgĩ thĩĩ-inĩ na Ngai nĩ ta ũguo. Kiugo gĩa Kĩhibirania nĩ chokmah (H2451, ũũgĩ) — ũũgĩ na ũmenyo wa njĩra; na mũrata wakĩo nĩ biynah (H998, ũtaũku), tondũ igĩrĩ icio itũũraga hamwe: gĩa na ũũgĩ, gĩa na ũtaũku. Mũrango wa gũtoonya cieri nĩ yirah (H3374, gwĩtigĩra) — gwĩtigĩra Jehova, kũrĩa nĩ kĩambĩrĩria. Kiugo gĩa Kĩrĩkania nĩ sophia (G4678, ũũgĩ), na Strong's oigaga atĩ nĩgũkinyaga na igũrũ kana na thĩ, wa gũkũ thĩ kana wa kĩroho — nĩkĩo mũndũ akwenda kuoya ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ. Wĩrutwo ũyũ nĩguo ũkuuaga ũũgĩ rũgendo-inĩ ruothe rwa mũndũ: ũrĩa aũgĩaga rĩrĩa angĩhota o kũambaamba na kũũrĩrĩra; ũrĩa aũgĩaga na akaũthĩ rĩrĩa arĩ naguo; ũrĩa aguthũkaga naguo na akaũrutĩra ta mũthigari thigari-inĩ cia Ngai; na ũrĩa aringaga mũhaka mũthia-inĩ, kũrĩa Kristũ we mwene arĩ ũũgĩ wa Ngai, na kũrĩa kiugo kĩa Ngai witũ kĩrũgamaga tene na tene. Caria ũmenye.

ITHIRANGI ITATU CIA MAKĪRIA MONERO ŪRŪ:

1. Ũũgĩ ũrĩ kũ, na mũndũ akinyaga kũrĩ guo atĩa mbere ya maandũ mothe?
2. Mũndũ akĩrĩ na ũũgĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa naguo, na ũũgĩ ūcio ũtũũragio atĩa mũthenya o mũthenya?
3. Ihenya rĩrĩa rĩathira atĩa — nũũ ũrĩa ũrĩ ũũgĩ wa Ngai, na rĩĩtwa rĩrĩkũ rĩtũũraga tene na tene?

CIUGO CIA KIRIIKI

“**Ũũgĩ**” — **G4678 sophia** — ũũgĩ, wa igũrũ kana wa mũhuro, wa thĩ kana wa ngoro
Kristo hinya wa Ngai, na ũũgĩ wa Ngai

“**mũũgĩ**” — **G4680 sophos** — ũũgĩ, ũna-bũrũri
Thĩ na wĩmenyereri, ti ta kĩrimũ, no ta mũndũ mũũgĩ

“**mũũgĩ**” — **G5429 phronimos** — Meciiria wega, ũhoro wa gũitũgĩria, ũũgĩ
Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkei oogĩ ta njoka

“**Tũũgĩ**” — **G574 haplos** — Na ngoro yothe, na ũtaana
Ngai aheanaga kũrĩ andũ othe na ũtaana

“**Kũrũithia**” — **G3679 oneidizo** — gũkũũma, gũcambia, gũkaania
na ndĩmũcambagia

“**kũgũũra**” — **G1805 exagorazo** — Kũgũra, kũgũra kũrutana
ũkĩgũũrania mahinda, tondũ matukũ nĩ mooru

“**Mohoro**” — **G391 anastrophe** — mĩario, mĩtũũrĩre
Onania kuuma harĩa mĩario mĩega cĩko ciake

“**Mwana**” — **G1025 brephos** — mwana, kaana, kaana karĩ o gakenge
kuuma ũrĩ mwana nĩũĩ maandĩko matheru

“**mũũgĩ**” — **G4679 sophizo** — gũtũma mũndũ agĩe na ũũgĩ
ũhoteru gũtũma ũgĩe na ũũgĩ nginya kũhonokio

“**thĩinĩ**” — **G185 akeraios** — gũtarĩ na ũũru, gũtarĩ mũtukange, gũtarĩ na ũrĩa ũngĩ
Ta ndutura irĩ mahĩtia

(Mĩario yakwa mwene — ta rora ũrĩa kiugo gĩakĩ. Strong oigaga atĩ sophia (G4678, ũũgĩ) ikinyaga igũrũ kana thĩ, ya thĩ ĩno kana ya roho — kiugo kĩmwe, njĩra igĩrĩ. Jakubu nĩaganaga cio: nĩ kũrĩ ũũgĩ uumaga igũrũ, na nĩ kũrĩ ũũgĩ wa thĩ ĩno. Na Mwathani arĩ na kiugo gĩa gatatũ ka arĩa atũmaga, phronimos (G5429, mũũgĩ) — Strong oigaga nĩ kuuga mũndũ mwĩcũrania, mũhoreri — ũũgĩ wa kwĩmenyerera wa ng'ondũ igatagatagatĩ ka njũũ. Ũthomo ũyũ nĩũkoona ciothe ithatũ.)

CIUGO CIA KIHEBERI

“**Ũũgĩ**” — **H2451 chokmah** — ũũgĩ, ũhoti, ũũgĩ wa gwĩciiria
gwĩtigĩra Jehova nĩkĩo kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ

“**ũmenyo**” — **H998 biynah** — ũtaũku, ũmenyo, ũguo
git na maũndũ maku mothe, geria ũgĩe na ũmenyo

“**Guoya**” — **H3374 yirah** — Kwĩtigĩra, gũtĩia
Gwĩtigĩra Mwathani, ũguo nĩguo ũũgĩ

“**mũũgĩ**” — **H2450 chakam** — Mũũgĩ, mũũgĩ wa wĩra
Mũndũ mũũgĩ nĩ mũrũmu

“**gũtaũkĩrwo**” — **H995 biyn** — gũtaũkĩrwo, gũkũũrana
gũtaũkĩrwo nĩ gwĩtigĩra Jehova

“**kĩambĩrĩria**” — **H7225 reshiyth** — kĩambĩrĩria, kĩrĩa kĩa mbere, mũnene
Gwĩtigĩra Jehova nĩkĩo kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo

“**kĩambĩrĩria**” — **H8462 techillah** — kĩambĩrĩria, ũmbĩrĩrio
gwĩtigĩra Jehova nĩkĩo kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ

“**ũmenyo**” — **H8394 tebuwnah** — gũtaũkĩrwa, gĩtũmi, ũũgĩ wa gwĩka
mũndũ ũrĩa wĩgĩtagĩra na ũmenyo

“**gĩa**” — **H6329 puwq** — garũra, kwĩgĩra, kũgĩa na
nĩakonagwo ũtugi harĩ Jehova

“**Kũgĩa na**” — **H7069 qanah** — gĩa na, gwatha, gũra

Gĩa na ũũgĩ, gĩa na ũmenyo

(Meciria makwa mwene — chokmah (H2451, ũũgĩ) yumaga kūrī chakam (H2450, mũũgĩ); ti kũmenya maũndũ maingĩ, no nĩ ũũgĩ wa mũthiūrũkano. biynah (H998, ũmenyo) yumaga kūrī biyn (H995, gũtaũkĩrwo) — Strong oigaga nĩ gwĩkĩra ngũrani meciria-inĩ, gũkũũrana — kuona gatagatĩ ka indo. Nayo yirah (H3374, ũgwati) ĩrũgamaga mũrango-inĩ wa cieri: ũgwati wa Jehova nĩguo kĩambĩrĩria. Angĩkorwo gũtirĩ ũgwati wa Ngai, gũtirĩ ũũgĩ ũngĩoneka.)

I. GUTHECEMA — ŪNDĨRA WA KWĪONERA

(Meciiria makwa mwene — mũthĩi wothe wambagĩrĩria haha thĩ. Kaana gakaambaga gũkaraga, na gũtambũrũkia, na gũkaya kĩrĩa gĩtakĩ nakĩo; na gũtirĩ mũndũ ũciarĩtwo aiyũrĩtwo nĩ ũũgĩ. No mũhaka wambe kũonwo; na aira aya nĩmoonanagia kũ, na atĩa. Ayubu ekũũria kũria kĩa kĩgongona kĩrĩa gĩothe: ũũgĩ wonagwo kũ? Na macookio matirĩ kũraya: hooya Ngai, kaya wĩ na kwenda, ũũcarie ta betha — na wambĩrĩrie na gwĩtigĩra Jehova. Ambĩrĩria haha thĩ, na wambe.)

A. Ayubu 28:12 “No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ? Ūmenyo ũtũũraga kũ? **[H998 biynah ■] [H4672 matsa ■] [H2451 chokmah ■]**

NO ŪŪGĨ-RĨ, ŪNGĨONEKA KŪ? + ŪMENYO ŪTŪŪRAGA KŪ?

B. Jakubu 1:5 Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. **[G3679 oneidizo ■] [G574 haplos ■] [G154 aiteo ■] [G4678 sophia ■] [G3007 leipo ■]**

ANGĨKORWO WE MŪNDŪ ATARĪ NA ŪŪGĨ → AMBAGE MŪNGŪ + NĪAKAAHEO.

(Meciiria makwa mwene — ũyũ nĩguo mũhehia wothe wa kaana: nĩkaagĩte, na nĩkahooya. Strong's yugaga atĩ haplos (G574, liberally) nĩ kuuga na ũtaana; na oneidizo (G3679, upbraid) nĩ kuuga gũkaania, kũnyũrũria. Ngai nĩahoeaga andũ OTHE na ũtaana, na ndacaayaga ũrĩa ũhooyaga. Ikinya rĩa mbere rĩa ũũgĩ ti gũtuĩka mũũgĩ; nĩ kũhooya.)

C. Thimo 2:3 na ũngĩgaakayũrũrũka na ũhooe gũkũũrana maũndũ, na wĩtane wanĩrĩire ũheo ũtaũku **[H998 biynah ■] [H7121 qara ■]**

NA ŪNGĨGAAKAYŪRŪRŪKA NA ŪHOOE GŪKŪŪRANA MAŪNDŪ + NA WĪTANE WANĪRĪIRE ŪHEO ŪTAŪKU.

D. Thimo 2:4 na ũngĩkawetha ta betha, na ũũcarie ta kĩgĩĩna kĩhithe-rĩ **[H4301 matmown ■] [H1245 baqash ■]**

UNGĪAMĪITHA TA BETHA + ŪŪCARIE TA KĪGĪĨNA KĪHITHE.

E. Thimo 2:5 hĩndĩ ĩyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova, na ũgĩe na ũmenyo wa Ngai. **[H1847 daath ■] [H4672 matsa ■] [H3374 yirah ■] [H995 biyn ■]**

HĪNDĪ ĨYO NĪŪGATAŪKĪRWO NĪ ŪHORU WA GWĪTIGĪRA JEHOVA + NA ŪGĪE NA ŪMENYO WA NGAI.

(Mĩario yakwa mwene — ta ĩ atĩrĩ kũrĩra: nĩ mũgambo wa kaana — nĩ ũrarĩra, ũkoya mũgambo waku igũrũ. Na ta wĩone HĪNDĪ ĨYO: rĩra, caria, thuthuria — HĪNDĪ ĨYO nĩguo ũkuona. Na kĩrĩa gĩkoragwo ti betha; nĩ ũmenyo wa Ngai we mwene. Kwenja nĩ wĩra waku; na igĩĩna nĩ WE.)

F. Thimo 2:6 Nĩgũkorwo Jehova aheanaga ũũgĩ, na kanua gake koimaga ũmenyo na ũtaũku. **[H2451 chokmah ■] [H5414 nathan ■]**

NĪGŪKORWO JEHOVA AHEANAGA ŪŪGĨ + NA KANUA GAKE KOIMAGA ŪMENYO NA ŪTAŪKU.

(Mĩario yakwa mwene — iga Suleimani hakuhĩ na Jakubu, na ũigwe mũgambo ũmwe: Jehova nĩwe ũheanaga ũũgĩ — hooya Ngai, na nĩũkũheo. Kĩrĩkanĩro gĩa Tene na kĩa Kĩrĩkanĩro Kĩerũ irĩa cieri ciugaga ũndũ ũmwe. Na wone KŪRĪA gũkoima: kuuma KANWA gwake. Ūũgĩ wonekaga harĩa Ngai aaragia — thĩinĩ wa kiugo gĩake.)

G. Thimo 1:7 Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova, no arĩa akĩĩgu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro. **[H1847 daath ■] [H7225 reshiyth ■] [H3374 yirah ■]**

KĪAMBĪRĪRIA KĪA ŪMENYO NĪ GWĪTIGĪRA JEHOVA + NO ARĪA AKĪĪGU NĪ MATHŪIRE ŪŪGĨ NA ŪTAARO.

H. Thimo 9:10 “Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra Jehova, na kũmenya Ūrĩa Mũtheru nĩkuo gũtaũkĩrwo. **[H998 biynah ■] [H2451 chokmah ■] [H8462 techillah ■] [H3374 yirah ■]**

KĪAMBĪRĪRIA KĪA ŪŪGĨ NĪ GWĪTIGĪRA JEHOVA + NA KŪMENYA ŪRĪA MŪTHERU NĪKUO GŪTAŪKĪRWO.

(Meciiria makwa ma mwene — ciandiko igiri ihaana ta rimwe; ririkana ciugo igiri irĩ na kiugo kĩmwe gĩa Gĩthungu. Thimo 1:7 kĩambĩrĩria nĩ reshiyth (H7225) — Strong oigaga nĩ kĩa mbere, kĩrĩa kĩnene. Thimo 9:10 kĩambĩrĩria nĩ techillah

(H8462) — Strong oigaga nĩ kĩambĩrĩria, mũhingũrĩro. Gwĩtigĩra Jehova nĩ ciũndũ cieri: nĩ mũrango mũndũ atoonyagĩra, na no nĩ handũ hanene aikaraga anyiitĩrĩre nginya tene. Mũndũ ndarĩ hĩndĩ atigagĩra gwĩtigĩra Jehova akaage kwĩnene mũno gũkĩra guo.)

I. Ayubu 28:28 Agĩcooka akĩĩra andũ atĩrĩ, ‘Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio nĩguo ũũgĩ, Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ ũmenyo.’” [H998 biynah ■] [H5493 suwr ■] [H2451 chokmah ■] [H3374 yirah ■]
ŪCIO NĨGUO ŪŪGĨ, NAKUO GŪTHEEMAGA ŪŪRU NĨ ŪMENYO + NAKUO GŪTHEEMAGA ŪŪRU NĨ ŪMENYO.

J. Thimo 4:7 Ūũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe; nĩ ũndũ ũcio wĩgĩĩre na ũũgĩ. Īĩ, kaba kũruta indo ciaku ciothe wĩgĩĩre na kũmenya maũndũ. [H998 biynah ■] [H7069 qanah ■] [H7225 reshiyth ■] [H2451 chokmah ■]

ŪŪGĨ NĨ KĨNDŪ KĨA MBERE → GĨA NA ŪŪGĨ + NA MAŪNDŪ-INĨ MAKU MOTHE MA KWĨGĨIRA, WĨGĨIRE NA ŪMENYO.

(Mĩario yakwa mwene — rora rūnyoro: principal nĩ reshiyth (H7225, kĩambĩrĩria) o ĩyo ĩrĩ thĩnĩ wa Thimo 1:7. Gwĩtigĩra Jehova nĩ reshiyth ya ũmenyo, na ũũgĩ nĩ reshiyth ya indo ciothe ĩria ũkwĩgĩagĩra. Maũndũ ma mbere metwo mbere: mwĩtigĩre, na wĩgĩire naguo.)

K. Thimo 8:17 Nĩnyendete arĩa manyendete, nao arĩa manjaragia na kĩyo nĩmanyonaga. [H4672 matsa ■] [H7836 shachar ■]

NĨNYENDETE ARĨA MANYENDETE + NAO ARĨA MANJARAGIA NA KĨYO NĨMANYONAGA.

L. Mathayo 7:7 “Hooyai na nĩmũkũheo; mathaai na nĩmũkuona; ringaringai mũrango na nĩmũkũhingũrĩro. [G2147 heurisko ■] [G2212 zeteo ■] [G154 aiteo ■]

HOOYA, NAWE ŪKŪHEO + CARIA, NAWE ŪKWŪONERA + ĪNGŪRA, NAWE ŪKŪHINGŪRĩRWO.

(Meciiria makwa ma kĩguni — rĩu kaana nĩkarĩgĩte na ũrutani waako wotho. Ūũgĩ ndũhithagwo harĩ arĩa maramũcaria; nĩendete arĩa mamwendete. Hooya — nĩgũkorwo Ngai aheanaga na ũtaana. Caria — o ta ũrĩa ũngĩcaria betha. Na Mwathani we mwene nĩagayathĩrĩrie ũguo: caria, na nĩũkuona. Rĩu kuona ũmũkorete-rĩ, wĩrute gũtwarana nake.)

II. GŪTHĨ — ŪGĨKA ATĨA NA KĨO RĨRĨA ŪRĩ NAKĨO

(Meciiria makwa mwene — kaana nĩgakinyĩte magũrũ; rĩu nĩgũũka gũthĩ. Ūũgĩ ũrĩa wonেকে no nginya ũIGWO, na ũũgĩ ũrĩa wĩgĩtwo no nginya ũTHĨWO nakuo — mũthenya o mũthenya, mũcĩ na kũndũ kũngĩ, mbere ya Ngai o na mbere ya andũ arĩa marĩ nja. Ta rora ciugo cia ihinda rĩrĩ: gĩa, ndũkariganĩrwo, ndũkatirike, iga, tũũgĩria, thiĩ, onania. Ūũgĩ ti kĩgĩĩna gĩa kũigwo ithandũkũ-inĩ; nĩ mũrata wa rūgendo.)

A. Thimo 3:13 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa wonete ũũgĩ, mũndũ ũcio wĩgĩĩrĩre na ũmenyo [H8394 tebuwnah ■] [H6329 puwq ■] [H2451 chokmah ■] [H4672 matsa ■] [H835 esher ■]
KŪRATHIMWO-Rĩ, Nĩ MŪNDŪ ŪRĨA WONETE ŪŪGĨ + MŪNDŪ ŪCIO WĨGĨRĩRĩRE NA ŪMENYO.

(Meciiria makwa mwene — ũmenyo ũrĩa ũrĩ haha nĩ tebuwnah (H8394, ũtaũku) — Strong oigaga nĩ ũmenyo, kĩmenyi, na ũũgĩ wa wĩra — kuuma mũri o ro ũcio wa biyn (H995, gũtaũkĩrwo). Na kuoya nĩ puwq (H6329) — Strong oigaga nĩ gũkũria, kwĩgwatĩra. Ūũgĩ ndũgũkagwo o rĩmwe ũthire; nĩ ũkũragwo mũthenya o mũthenya. Rũmia kiugo kũ; nĩgũgacoka gũũka mũico wa mbaara.)

B. Thimo 4:5 Gĩa na ũũgĩ, gĩa na kũmenya maũndũ; ndũkanariganĩrwo nĩ ciugo ciakwa, kana wahũke kuuma harĩ cio. [H7069 qanah ■]

GĨA NA ŪŪGĨ, GĨA NA ŪTAUKANI + ŪGĩTIRIRIA WĩRIGANIRWO NĨO.

C. Thimo 4:6 Ndũkanatirike ũũgĩ, naguo nĩũrĩkũgitagĩra; [H5341 natsar ■] [H8104 shamar ■] [H5800 azab ■]

NDŪKANATIRIKE ŪŪGĨ + NAGUO NĩŪRĩKŪGITAGĩRA.

D. Thimo 4:8 Tũũgagĩria ũũgĩ mũno, naguo nĩũrĩkwambararagia; ũhĩmbagĩrie, naguo nĩũrĩgũtĩĩthagia. [H2263 chabaq ■] [H5549 calal ■]

MŪTŪŪGĩRIE, NAKE NĩAGAGŪTŪŪGĩRIA + NĩAGAGŪREHERE GĩTĩO.

(Mecoke makwa mwene — ririkana wonjorithia thĩnĩ wa maũndũ maya matatũ: ndũkamũtĩge — nĩakũmenyagĩrĩra. Mwende — nĩakũigaga. Mũtũũgĩrie — nĩagatũma ũtũũgĩrio. Ūrĩa mũndũ ekaga na ũũgĩ, ũũgĩ nĩguo ekaga mũndũ ũcio. Mũigage, na nĩũgũtũũrio.)

E. Thimo 3:21 Mūrū wakwa tũria matua mega na ũkũūrani maũndũ, ndũkanareke ciehere maitho-inĩ maku; [H4209 mezzimma] [H8454 tuwshiyah] [H5341 natsar]

MŪRŪ WAKWA TŪRIA MATUA MEGA NA ŪKŪŪRANI MAŪNDŪ + NDŪKANAREKE CIEHERE MAITHO-INĨ MAKU.

F. Thimo 3:22 nĩcio igaagũtũria muoyo, na nĩ ithaga rĩa kũgemagia ngingo yaku. [H2416 chay] [H2416 chay]
NĩGUO MAGAATUĨKA MUOYO WA NGOROYAKU + ŪTUGI HARĨ MŪMERO WAKU.

G. Thaburi 90:12 Tuonie gũtara matukũ maitũ wega, nĩgeetha tũgĩ na ngoro ya ũũgĩ. [H2451 chokmah] [H4487 manah]

TUONIE GŪTARA MATUKŪ MAITŪ WEGA → NĨGEETHA TŪGĨ NA NGORO YA ŪŪGĨ.

(Meciiria makwa mwene — Musa aahoya ihoya rĩa mūtwarano: tũrutei gũtara mĩthenya iitũ. Mūtwarano wa ũũgĩ nĩ mūtwarano wa mĩthenya na mĩthenya; mũndũ ũria ũtaraga mĩthenya yake nĩamĩhũthagĩra wega. Īkĩra ngoro yaku wĩra ũmũthĩ.)

H. Gũcookerithia 4:6 Menyagĩĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ iria irĩiguaga ũgoro wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, “Ti-itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.” [H2450 chakam] [H998 biyannah] [H2451 chokmah] [H8104 shamar]

MENYAGĨIRAI MAATHANI MACIO WEGA = NĨGŪKORWO ŪGUO NĩGUO ŪKOONANIA ŪŪGĨ NA ŪMENYO WANYU KŪRĨ NDŪRĨRĨ IRIA IRĨIGUAGA ŪGORO WA WATHO ŪYŪ WA KŪRŪMĨRĩRWO.

I. Akolosai 4:5 Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mũrĩĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mũtegũte mweke ũria mũrĩ naguo wa gwĩka wega. [G1805 exagorazo] [G4678 sophia] [G4043 peripateo]
TUĨKAGAI OOGĨ HARĨ MAŪNDŪ MARĨA MŪRĩĩKAGA ANDŪ ARĨA MATARĩ A THIRITŪ YANYU + MŪTEGŪTE MWEKE ŪRĨA MŪRĩ NAGUO WA GWĩKA WEGA.

J. Aefeso 5:15 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũria mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ [G4680 sophos] [G199 akribos] [G4043 peripateo]
THII NA MĩTHIRE + ŪKĩĩMENYERERA, TĩGWĩKĩRE ŪKĩRĩ TA MŪKĩĩGO, NO ŪRĩ TA MŪNDŪ MŪŪGĩ.

K. Aefeso 5:16 mũkĩhũthagĩra mweke o wotho mũrĩ naguo tondũ matukũ maya nĩ mooru. [G2540 kairos] [G1805 exagorazo]
GŪKŪĩRA IHINDA + TONDŪ MATUKŪ Nĩ MOORU.

(Meciiria makwa mwene — iga Musa hakuhi na Paulo, na mũthĩre nĩ ũmwe. Isiraeli nĩmarũmitie mawatho, na ndũrĩrĩ ikĩona ũũgĩ wao; ithuĩ tũthĩiaga na ũũgĩ kũrĩ arĩa marĩ na kuo nja. Na maita meerĩ Paulo oigaga, gũkũũra mahinda — rora rũgamba, G1805: Strong oigaga nĩ kũgũra na kũhingĩria. Mũthĩri ũria mũũgĩ nĩakũũraga matukũ make, tondũ matukũ nĩ mooru. Ūũgĩ ũria ũthĩiagĩrũo nĩ ũũgĩ ũria wonagwo — na arĩa marĩ na kuo nja nĩmarorage.)

L. Jakubu 3:13 Thĩĩnĩ wanyu-rĩ, nũ ũrĩ na ũũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ũcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ũndũ wa mũtũũrĩre wake mweka, na ciĩko ciĩkĩitwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũria kuumanaga na ũũgĩ. [G4240 prautes] [G391 anastrophe] [G1990 epistemon] [G4680 sophos]
NĩONANIE CIĩKO CIAKE NA MĩTŪŪRĩRE MWEKA, NA KWĩNYIIHIA KWA ŪŪGĩ.

(Meciiria makwa ma we mwene — na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũira wa ikinya rĩa gũthĩ: nũ mũũgĩ gatagatĩ-inĩ kanyu? Nĩareke ONANIE ũguo — ti na kanua, no kuuma mĩthĩre-inĩ mĩega, na Strong's yugaga atĩ anastrophe (G391, conversation) nĩ kuuga mĩtugo, mũthĩre wa mũndũ. Na kuonania kũu nĩ na WĩNYIIHIO. Ūũgĩ ũria wĩraahaga ti wa kuuma igũrũ. Na rĩrĩ, ũthĩ nĩwarĩkĩtie kuonania; wĩhaarĩrie gũteng'era.)

III. GUTHII NA MBIO CIA HORORO — RĩKĩRA TAO TA MŪTHŪNGŪ WA MBŪTŪ YA NGAI

(Mĩario yakwa mwene — rĩu tembo ũyũ ũgatuĩka mbaara, na mbaara ĩyo ũgatuĩka mbaara ya ita. Na ta wone kĩndũ kĩa gĩtũmagĩrio wĩra mbaara-inĩ ĩno: ti hinya wa mũndũ. Ūũgĩ nĩ mweka gũkĩra hinya; mũndũ mũũgĩ nĩ agaturagia hinya wa itũũra ĩnene; ĩndo cia mbaara iitũ ti cia thĩ ĩno. Mũthigari wa Ngai arutaga ũũgĩ wake ta ũria mũteng'eri arutaga hinya wake — kanua karĩa kaheanĩtwo nĩ Mwathani, rũhiũ rũria nĩ kiugo kĩa Ngai, na njĩra ĩria ĩtarĩ ũgwati ya ng'ondũ itũmĩtwo gatagatĩ-inĩ ka njũũ.)

A. Kohelethu 9:14 Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra ĩnini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩĩnĩ warĩ. Na mũthamaki warĩ na hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthĩũrũrũkĩria, na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre. [H4685 matsowd]

ITŪŪRA ININI, NA RĪARĪ NA ANDŪ O ANINI THĪINĪ WARĪO + MŪTHAMAKI WARĪ NA HINYA MŪNO AKĪRĪŪKĪRĪRA, AKĪRĪTHĪŪRŪRŪKĪRIA

B. Kohelethu 9:15 Na rĭrĭ, itūŭra-inĭ rĭu nĭ gwatūŭraga mŭndū mŭthĭĭni no aarĭ mŭŭgĭ, nake akĭhonokia itūŭra rĭu na ūŭgĭ wake. No rĭrĭ, gŭtirĭ mŭndū wacookire kŭririkana mŭndū ūcio mŭthĭĭni.

[H4422 malat ■] [H2451 chokmah ■] [H2450 chakam ■] [H4542 micken ■] [H4672 matsa ■]
MŪNDŪ MŪTHĪĪNI MŪŪGĪ NĪ ŪGĪ WAKE OOHOROIRE ITHUŪRA + NO GŪTIRĪ MŪNDŪ ANDĪKIRIRE MŪNDŪ ŪCIO MŪTHĪĪNI.

C. Kohelethu 9:16 Nĭ ūndū ūcio ngĭkiuga atĭrĭ, “Ūŭgĭ nĭ mwega gŭkĭra hinya.” No ūŭgĭ wa mŭndū mŭthĭĭni nĭŭmenagwo, na ciugo ciake itithikagĭrĭrio. **[H1369 gebuwrah ■] [H2451 chokmah ■]**
ŪŪGĪ NĪ MWEGA GŪKĪRA HINYA + NO ŪŪGĪ WA MŪNDŪ MŪTHĪĪNI NĪŪMENAGWO.

(Meciiria makwa mwene — gwatia mŭndū ūcio mŭthĭna na mŭŭgĭ mbere yaku hĭndĭ yothe ya mbaara. Mŭthamaki ūcio mŭnene ookire na mĭako ya kŭrigiicĭria itūŭra; mŭndū ūcio mŭthĭna okire na ūŭgĭ; naguo mŭthithū ŭgĭtūŭra ūrŭgamĭte. Ūŭgĭ nĭ mwega gŭkĭra hinya — o na gŭtūika andū nĭmawagacaga, na matiririkanaga mŭndū ūcio. Ndŭkanahanyŭke nĭ ūndū wa kŭririkanwo nĭ andū; itūŭra rĭhonokete nĭ rĭaiganu, nake Ngai ndariganagĭrwo.)

D. Thimo 24:5 Mŭndū mŭŭgĭ arĭ ūhoti mŭnene, na mŭndū ūrĭ ūmenyo nĭakĭragĭrĭria kŭgĭa na hinya; **[H3581 koach ■] [H1847 daath ■] [H5797 oz ■] [H2450 chakam ■]**
MŪNDŪ MŪŪGĪ ARĪ ŪHOTI MŪNENE + NA MŪNDŪ ŪRĪ ŪMENYO NĪAKĪRAGĪRĪRIA KŪGĪA NA HINYA.

E. Thimo 21:22 Mŭndū mŭŭgĭ atharĭkagĭra itūŭra inene rĭa andū arĭa njamba, na akamomora kĭĭhitho kĭa hinya kĭrĭa mehokete. **[H5797 oz ■] [H1368 gibbor ■] [H5927 alah ■] [H2450 chakam ■]**
MŪNDŪ MŪŪGĪ ATHARĪKAGĪRA ITŪŪRA INENE RĪA ANDŪ ARĪA NJAMBA + NA AKAMOMORA KĪĪHITHO KĪA HINYA KĪRĪA MEHOKETE.

F. 2 Akorinitho 10:4 Matharaita marĭa tŭrŭaga namo ti ma thĭ ĩno, no nĭ marĭa marĭ na hinya wa Ngai wa kŭmomora ciĭgitĭro cia hinya. **[G3794 ochuroma ■] [G4752 strateia ■]**
MATHARAITA MARĪA TŪRŪAGA NAMO TI MA THĪ ĨNO + NO NĪ MARĪA MARĪ NA HINYA WA NGAI WA KŪMOMORA CIĪGITĪRO CIA HINYA.

(Meciiria makwa mwene — iga Solomoni hakuhi na Paulo. Mŭndū ūrĭa mŭŭgĭ nĭambatĭte itūŭra rĭa hinya, agaikŭrŭkia hinya warĭo; mŭthigari wa Kristo nĭamomoraga ciŭgitĭro cia hinya — na indo ciake cia mbaara ti cia thĭ, no nĭ irĭ na hinya NA MŪNDA WA NGAI. Mbaara ya ūŭgĭ ndĭhootanagwo na hinya wa mŭndū. Ĩhootanagwo na kiugo.)

G. Aefeso 6:17 Ningĭ ĭkĭrai ngŭbia ya kĭgera ya ūhonokio, na mwĭohe rŭhiŭ rwa njora rwa Roho, naruo nĭruo kiugo kĭa Ngai. **[G4487 rhema ■] [G3162 machaira ■]**
NINGĪ ĪKĪRAI NGŪBIA YA KĪGERA YA ŪHONOKIO + NA MWĪOHE RŪHIŪ RWA NJORA RWA ROHO, NARUO NĪRUO KIUGO KĪA NGAI.

H. Luka 21:15 Nĭgŭkorwo nĭngamŭhe ciugo na ūŭgĭ iria thŭ cianyu itakahota gwĭtiiria kana gŭkararia. **[G436 anthistemi ■] [G471 antepo ■] [G4678 sophia ■] [G4750 stoma ■] [G1325 didomi ■]**
NĪNGŪKŪHE KANWA NA ŪŪGĪ + ARĪA MAGŪCHOKORANIRIE MATIKAAGĪA HĪNGA YA KWĪGWA KANA GŪKĪRĪRĪA.

(Meciiria makwa ma mwene — mŭthigari nĭwe ūrutaga, na Mŭnene nĭwe ūheanaga. Ithaa-inĭ rĭa magerio, ūŭgĭ ti ūŭgĭ waku ūrĭa ūigĭte; NDĪĪGŪHE, ūguo nĭguo Mwathani ekuuga — kanua na ūŭgĭ ūrĭa gŭtarĭ thŭ ĩngĭhota gŭkararania nao. Ūrĭa waheanire kĭambŭrĭria — hooya kŭrĭ Ngai — nĭaheanaga hĭndĭ ya mbaara. Ruta kanua gaku, nake nĭagakaiyŭria.)

I. 2 Timotheo 3:15 na ūrĭa wamenyire Maandĭko marĭa matheru kuuma rĭrĭa warĭ kaana, marĭa mangĭhota gŭkŭŭhĭgia nĭguo ūkaahonokio nĭ ūndū wa gwĭtĭkia thĭinĭ wa Kristŭ Jesŭ. **[G4991 soteria ■] [G4679 sophizo ■] [G1121 gramma ■] [G1025 brephos ■]**
KUUMA WI KAANA WAMENYAGĪRIRE MAANDĪKO MATHERU → MAHOTAGA GŪGWĪKĪRA ŪŪGĪ WA ŪHONOKIO.

(Mĭario yakwa hĭ — ona rŭgendo ruothe handŭ hamwe: kuuma KĪANA — brephos (G1025, kaana) — Strong's oigaga nĭ mwana wa bere — nginya ŪHONOKIO. Naguo njĭra ĭrĭ gatagati nĭ maandĭko matheru, marĭa mangĭhota gŭtŭma ūgĭe na ūŭgĭ — sophizo (G4679, gŭtŭma ūgĭe na ūŭgĭ). Rŭhiŭ rwa mbaara rwa mŭtugo ūyŭ nĭ ibuku rĭrĭa rĭmwe wamenyete kuuma ūrĭ kĭana. Ndŭkanarĭhehererie harĭwe.)

J. Mathayo 10:16 Atĭrĭrĭ ndamŭtŭma o ta ng’ondu gatagatĭ ka njŭŭi. Nĭ ūndū ūcio, gĭai na ūŭgĭ ta nyoka, na mwage ūŭru ta ndutura. **[G185 akeraios ■] [G5429 phronimos ■]**
NDATŪMWO O TA NG’ONDU GATAGATĪ KA NJŪŪI + NA ŪŪGĪ TA NYOKA, NA NGAGA ŪŪRU TA NDUTURA.

(Mĩario yakwa mwene — ta wone kiugo Mwathani aathurire. Ti sophos (G4680, mũũgĩ) haha, no phronimos (G5429, mũũgĩ) — Strong's yugaga nĩ mũndũ mwĩcũũranĩria, ũrĩ na ũbaarĩria. Gatagatĩ-inĩ ka njũũ, mũthigari abataraga ũũgĩ wa kũmenyerera na njĩra; na hamwe naguo akeraios (G185, ũtarĩ na ũũru), ũrĩa Strong's yugaga nĩ ũtarĩ mũtukanie. Mũmenyereru ta nyoka, mũtherie ta ndutura: ũguo nĩguo ũrĩa ũtũmĩtwo athiiga.)

K. Jakubu 3:15 “Ũũgĩ” ta ũcio tiguu ũikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩĩroho, ũcio nĩ ũũgĩ wa mũcukani. **[G5591 psuchikos ■] [G1919 epigeios ■]**

ŨŨGĨ TA ŬCIO TIGUU ŬIKŬRŬKAGA UUMĨTE IGŬRŬ + NA TI WA KĨIROHO, ŬCIO NĨ ŬŬGĨ WA MŬCUKANI.

L. Jakubu 3:17 No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ũiyũrĩtwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ũhinga. **[G1516 eirenikos ■] [G53 hagnos ■] [G509 anothēn ■] [G4678 sophia ■]**

NO ŬŬGĨ ŬRĨA UUMAGA IGŬRŬ O MBERE NĨ MŬTHERU; NINGĨ NĨWENDETE THAYŬ + NA NĨ ŬIYŬRĨTWO NĨ THA NA MACIARO MEGA.

(Mecirie makwa ma na ũrĩa nĩ ndĩrona — ũũgĩ ũrĩ ũrahingana mũgũnda-inĩ ũyũ, na mũthigari no nginya amenye ũmwe kuuma kũrĩ ũrĩa ũngĩ. Kũrĩ ũũgĩ uumaga thĩ na thĩnĩ — wa gũkũ thĩ, wa mwĩrĩ, na wa ngoma; na kũrĩ ũũgĩ uumaga igũrũ, ũrĩa mbere wothe ũrĩ MŬTHERU, na thutha ũgacooka gũkorwo na thayũ. Ta rora ũrĩa maĩndũ macokanĩtio: ũtheru mbere. Thayũ ũrĩa ũrendagia ũtheru ti wa kuuma igũrũ. Rũa na ũũgĩ ũrĩa mũtheru, naguo mbaara igũkorwo yathĩ wega nginya ikinyia rĩa mũthia.)

IV. MŬTHIA WA MATHAMAKI — ŬŬGĨ, NA KIUGO, IKORAGWO TENE NA TENE

(Meciria makwa hatiga — indo yothe ya mbara nĩ ĩrĩ na mũico, na mũico ũyũ ti rũthingo; nĩ Mũndũ. Ithuĩ-inĩ rĩothe rĩa wĩruti tũrongoragia ũũgĩ ta kĩndũ gĩa kwĩnoneria; na hĩndĩ ya mũthia ũũgĩ ũyũ nĩ warahũka na akorwo arĩ na rĩtwa: Kristo, hinya wa Ngai, na ũũgĩ wa Ngai. Igĩĩna irĩa wamburagia ciũhithĩtwo thĩnĩ WAKE. Na ũũgĩ nĩ mũkũrũ gũkĩra mbara — kuuma o tene, mbere thĩ gũtuĩke. Ŭrĩa ũteng'eragia ũũgĩ nĩ ateng'eragia kĩndũ kĩrĩa gĩtangĩthira.)

A. 1 Akorinitho 1:24 no kũrĩ arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. **[G4678 sophia ■] [G1411 dunamis ■]**

KRISTO = HINYAWA NGAI, NA UUGI WA NGAI.

B. 1 Akorinitho 1:30 No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo.

[G629 apolutrosis ■] [G38 hagnosmos ■] [G4678 sophia ■]

KRISTO JESU = ATŬTŬRWO ŬŬGĨ + ŬTHINGU + ŬTHERU + ŬKŬRĩ.

(Meciria makwa mwene — haha nĩho ũcaria wothe ũrĩkĩrĩa. Ŭũgĩ, marigĩrĩrio-inĩ, ti kĩndũ o na hanini; nĩ Mũndũ, na nĩekĩrĩtwo harĩ ITHUĨ. Nĩwahoire Ngai ũũgĩ; Ngai akĩhe Mwana wake. Ŭrĩa ũrĩ na Kristũ arĩ na ũũgĩ, na ũthingu, na ũtheru, o na ũkũrĩ hamwe nake.)

C. Akolosai 2:3 ũrĩa thĩnĩ wake kũhithĩtwo mũthiithũ yothe ya ũũgĩ na ũmenyo. **[G1108 gnosis ■] [G4678 sophia ■] [G2344 thesauros ■] [G614 apokruphos ■]**

ŬRĨA THĨNĩ WAKE KŬHITHĩTWO MŬTHIITHŬ YOTHE YA ŬŬGĨ NA ŬMENYO.

(Meciogo makwa ma mwene — ririkana matukũ ma gũkũrũhĩra: mũcarie ta mũgĩcaria igĩĩna hitwo. Rĩu one kũrĩa igĩĩna cieri hitwo o kuuma o mbere — thĩnĩ WAKE. Ti igĩĩna imwe; NDATIGĩTE HAMWE. Ŭrĩa wenjire agĩthĩ kũrĩ Kristũ enjire wega.)

D. 1 Akorinitho 2:7 No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩre o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. **[G4309 proorizo ■] [G613 apokrupto ■] [G3466 musterion ■] [G4678 sophia ■]**

ŬŬGĨ WA NGAI MŬHIGA WA NGAI + ŬRIA NGAI OONERE MBERE YA THĩ Nĩ ŬNDŬ WA RĩRĩA TŬGAAGŬIRA RIRIA RĩA ROHO.

E. Thimo 8:22 “Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake, mbere ya mawĩra make ma tene; **[H7225 reshiyth ■] [H7069 qanah ■]**

JEHOVA AANYŬMBIRE O KĨAMBĨRĨRIA-INĩ KĨA WĨRA WAKE + MBERE YA MAWĨRA MAKE MA TENE.

F. Thimo 8:23 ndaathuurirwo kuuma tene wa tene, kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ ĩtarĩ yagĩa.

[H5769 owlam ■]

NDAATHUURIRWO KUUMA TENE WA TENE + THĩ ĩTARĩ YAGĩA.

(Meciria makwa ni mwene — ririkana tucago tuu, na wone urigiicano umwe utamburukite ibuku riothe. Get ni qanah (H7069, kwigira), — gĩa na uugĩ; na possessed haha ni o qanah io iyo: JEHOVA-NI AABI NA uugĩ uyũ kuuma reshith (H7225, kiambiria) kia njira yake. Kiria Ngai akwira ugie nako, we mwene niagite nako kuuma tene na tene. Na Paulo oigaga ati uugĩ uria uhithitwo niwatuutwo MBERE YA THI ni undũ wa riri witũ — muthia wa khaaro niwaigitwo thi itari igithirwo.)

G. Thimo 8:35 Nigukorwo uria wotho ugie na ni ni muoyo agite nago, nake akagia na agetikirika hari Jehova. [H7522 ratsown ■] [H6329 puwq ■] [H2416 chay ■] [H4672 matsa ■]

NIGUKORWO URIA WOTHE UGITE NA NI NI MUOYO AGITE NAGUO + NAKE AKAGIA NA AGETIKIRIKA HARI JEHOVA.

H. Danieli 12:3 Aria oogĩ magaacangarara ta utheri wa iguru, nao aria macookagia andũ njira-inĩ cia uthingu magakenga ta njata tene na tene. [H2096 zohar ■] [H2094 zahar ■] [H7919 sakal ■]

ANDU ARIA MARI UUGI MAGAKENGA TA UThERU WA IGURU + TA NJATA TENE NA TENE.

I. Thimo 3:35 Andũ aria oogĩ magayaga gitio, no andũ aria akiigu magayaga njono. [H3519 kabowd ■] [H5157 nachal ■] [H2450 chakam ■]

ANDU ARIA OOGI MAGAYAGA GITIO.

(Meciiria makwa mwene — thumbi ya mubahanikani guku ni utheri na riri: aria oogĩ MAKARIRA, tene na tene; aria oogĩ MAKAGAYA riri. Na ti undũ wa ruitwa ria mubahanikani we mwene — aria maagaruite ARIA AINGI mathi uthingu-ini. Muthini uria mugĩ na gutiri mundũ wamurikanaga — Ngai namurikanaga, na akamuga ari njata.)

J. Thaburi 111:10 Kiambiria kia uugĩ ni gwigira Jehova; aria othe marumagira mataaro make nimagila na umenyo mweka. Kugocwo ni gwake tene na tene. [H5975 amad ■] [H2451 chokmah ■] [H7225 reshith ■] [H3374 yirah ■]

KIAMBIRIA KIA UUGI NI GWIGIRA JEHOVA + KUGOCWO NI GWAKE TENE NA TENE.

(Meciiria makwa — thaburi ino nikuoyaga kuuma kiambiria kia mbere nginya riri ria mico handũ hamwe: gwigira Jehova, kiambiria — na ugoci uria UGATHI NA MBERE TENE NA TENE. Haria mbaara yambirie, hau niho rwimbo ritathiraga.)

K. Isaia 40:8 Nyeki nihoohaga namo mahia magitika, no kiugo kia Ngai witũ gitũuraga nginya tene.” [H1697 dabar ■]

NYEKI NIHOOHAGA NAMO MAHIA MAGITIKA + NO KIUGO KIA NGAI WITU GITUURAGA NGINYA TENE.

L. Mathayo 24:35 Iguru na thi nigathira, no ciugo ciakwa itigathira. [G3056 logos ■]

IGURU NA THI NIGATHIRA + NO CIUGO CIAKWA ITIGATHIRA.

(Meciiria makwa mwene — Maandiko nimagitumite uhotete gukorwo na uugĩ ni undũ wa uhonokio; na Maandiko no marugamite hini iria mbaara ya kuruga igathira, o na hini iria iguru na thi ikaahitika. Uugĩ warĩ ho kuuma tene na tene, na kiugo kirugamite tene na tene: mundũ uria urugaga ni undũ wa maundũ maya ari o urugaga ni undũ wa kiria gitũuraga. Gutiri kindũ kia githiro kũ gikora kũrite muthiro.)

KANUA GA IRI

Thimo 2:6 Nigukorwo Jehova aheanaga uugĩ, na kanua gake koimaga umenyo na utaũku.

[H2451 chokmah ■] [H5414 nathan ■]

NIGUKORWO JEHOVA AHEANAGA UUGI + NA KANUA GAKE KOIMAGA UMENYO NA UTAUKU.

Danieli 2:21 Niwe ugaruranagia mahinda na imera; nianenehagia athamaki, na akameheria uthamaki-ini. Niwe uheaga andũ aria oogĩ uugĩ, nao aria makũuranaga maundũ akamahe umenyo.

[H2452 chokmah ■]

NIWE UHEAGA ANDU ARIA OOGI UUGI + NAO ARIA MAKUURANAGA MAUNDU AKAMAHE UMENYO.

Jakubu 1:5 Na riri, mundũ wanyu angikorwo agite uugĩ-ri, niahoo Ngai, uria uheaga andũ othe na utaana, na atari na uuru ngoro, nake niekuheo uugĩ ucio. [G154 aiteo ■] [G4678 sophia ■]

GAKA GUKUA KWIRA + NIKAHEO.

2 Akorinitho 13:1 Riri ni riita ria gatatu guka kwanyu. Uhoru o wotho no nginya urugamirwo ni uira wa andũ eerĩ kana atatũ. [G3144 martus ■]

ŪHORO O WOTHE NO NGINYA ŪRŪGAMĪRĪRWO NĪ ŪIRA WA ANDŪ EERĪ KANA ATATŪ.

(Mīario yakwa mwene — aira atatŭ, na ūira ūmwe: ūūgĭ nĭ ūRUTWO nĭ Ngai. Solomoni oigire, JEHOVA nĭwe ūheanaga ūūgĭ. Danieli oigire, aheanaga ūūgĭ kūrĭ arĭa oogĭ. Jakubu oigire, hooyai Ngai, na nĭmūrĭheo. Ti ūgūrwo na mbeeca, ti wĭrutĭrwo kuuma harĭ andŭ — nĭ ŪRUTWO. Ndomo-inĭ wa aira eerĭ kana atatŭ ūhoru nĭwo ūtŭagwo hinya: thĭ kūrĭ Mŭheani.)

KĪRURU NA ŪHINGĪRIRIA

Shadow 1 Athamaki 3:12 nĭngwĭka o ūguo wahooya. Nĭngŭkŭhe ngoro ĭ na ūūgĭ na gŭkŭŭrana, nĭguo gŭtŭŭke atĭ gŭtĭrĭ kwagĭa mŭndŭ ūngĭ tawe, na gŭtĭrĭ hĭndĭ gŭkaagĭa ūngĭ tawe. **[H995 biyn ■] [H2450 chakam ■]**

NDĪRAKŪHE NGOMA YA ŪŪGĪ NA WĪYUMĪRĪRIA + GŪTĪRĪ WA KWĪGANANIA NAWA.

Shadow 1 Athamaki 10:24 Andŭ a thĭ yothe nĭmacaragia ūrĭa mangĭona Solomoni nĭguo maigue ūūgĭ ūrĭa Ngai eekĭrĭte ngoro-inĭ yake. **[H2451 chokmah ■] [H1245 baqash ■]**

THI YOSE YOTHIOZAGA SOLOMON + KUIGUA UUGI WAKE, ŪRIA NGAI AAIGĪRE NGORINI YAKE.

Fulfillment Mathayo 12:42 Mŭthamaki mŭndŭ-wa-nja wa mwena wa Gŭthini nĭakarŭgama hĭndĭ ya ciira hamwe na rŭciaro rŭrŭ arŭtŭŭre ciira; nĭgŭkorwo nĭoimire ituri cia thĭ oke athikĭrĭrie ūūgĭ wa Solomoni, na rĭu ūmwe mŭnene gŭkĭra Solomoni arĭ haha. **[G4119 pleion ■] [G4678 sophia ■]**

NIOKIRE KUUMA ITHUURA-INI CIA THI NGURANIRIE NA NA UUGI WA SOLOMONI → NI HARI MUNDU MUNENE KUMA SOLOMONI HARIA.

Fulfillment Luka 2:52 Nake Jesŭ agĭkŭra, akĭŭhĭgaga, na akĭnenehaga, akĭendagwo nĭ Ngai, o na andŭ. **[G4678 sophia ■] [G4298 prokopto ■]**

NAKE JESŪ AGĪKŪRA, AKĪŪHĪGAGA, NA AKĪNENEHAGA + AKĪENDAGWO NĪ NGAI, O NA ANDŪ.

(Meciria makwa ma mwene — Suleimani nĭehokire, naguo ūūgĭ akĭheo, nayo thĭ yothe ĭgĭŭka kŭigua. Kĭu nĭ kĭruru. Ūhoru wa ma nĭ mŭnene makĭria: kaana kaarutire ūūgĭ - koimwo, na koimba na moko ma ka - agĭthĭ na nĭjira yothe we mwene, kuuma ūkenge nginya mŭtharaba - na ĭgŭrŭ rĭake nĭ kwoirwo, atĭ MŪNENE gŭkĭra Suleimani nĭ arĭ haha. Ūūgĭ wa Suleimani nĭguo wagucĭrĭrie mŭthamaki-mŭndŭ-wa-nja kuuma ituri cia thĭ ĭria ĭrĭ kŭraya mŭno; Kristŭ NĪWE ūūgĭ wa Ngai, na thĭnĭ wake nĭmŭhithe ĭgĭna CIOTHE. Ūka kŭraya gŭkĭra ūrĭa aathiire, na wone makĭria ma ūrĭa onire.)

KŪHINGA

Thimo 4:18 Mĭthiire ya andŭ arĭa athingu ĭhaana ta ūtheri wa gŭgĭkĭa, ūrĭa ūthiiga ūgĭthererŭkaga nginya mŭthenya barigici. **[H216 owr ■] [H734 orach ■]**

MĪTHIIRE YA ANDŪ ARĪA ATHINGU ĪHAANA TA ŪTHERI WA GŪGĪKĪA + ŪRĪA ŪTHIIGA ŪGĪTHERERŪKAGA NGINYA MŪTHENYA BARIGICI.

Akolosai 1:9 Nĭ ūndŭ wa ūguo-rĭ, kuuma mŭthenya ūrĭa twaiguire ūhoru ūcio wanyu, tŭtĭrĭ twatigithĭria kŭmŭhoera, tŭgĭthaitaga Ngai amŭiyŭrie ūmenyo wa wendi wake, na amŭheage ūūgĭ na ūtaŭku wothē maŭndŭ-inĭ mothe ma kĭroho. **[G4907 sunesis ■] [G4678 sophia ■] [G4137 pleroo ■]**
NĪGUO MŪIYŪRWO NĪ ŪMENYO WA WENDI WAKE + NA ŪŪGĪ WOTHE NA ŪTAUKĪRWO WA ROHO.

(Meciria makwa nĭ mwene — rĭu-rĭ, cookereria ūrutani wothē nĭjira-inĭ ya gŭcoka mŭciĭ. Mbere ya othe: Gŭkambaria: ūūgĭ ūronekwo kŭ? Hooya Ngai, kaĭra ūūgĭ ta ūrakayagĭra, ūcarie ta betha — na ūambĭrĭrie na gwĭtigĭra Jehova. Ūcio nĭguo mŭambĭrĭrio. Ningĭ nĭ gŭthĭ na magŭrŭ: gĭe naguo ūūgĭ, ndŭkanautige, ūtŭūgĭrie; thĭ na mĭthiire ya ūūgĭ harĭ arĭa marĭ na kŭu nja, na ūguo kŭonanĭrio na ūhooreri. Ningĭ nĭ mbaara na mŭtugĭrĭro: ūūgĭ nĭ mwega gŭkĭra hinya; indo cia mbaara itirĭ cia thĭ ĭno; kanua na ūūgĭ iheanĭtwo ĭria thŭ ndĭngĭhota kŭrŭithania nacio; Maandĭko marĭa mahotete gŭtŭma ūgĭe na ūūgĭ wa kŭhonoka. Ningĭ nĭ mŭhari: Kristŭ, hinya wa Ngai na ūūgĭ wa Ngai, ūtŭitwo harĭ ithŭi ūūgĭ — mŭgĭe naguo nĭ Jehova kuuma tene wa tene — na andŭ arĭa oogĭ makaara ta njata tene na tene. Nĭjira ya andŭ arĭa athingu ĭraaraga ĪKĪRAGWO NA HINYA ĪTĪHAGA ĭgĭthĭ mŭthenya ūrĭa mŭkinyanĭru: mŭthiire ūyŭ ndŭtumaga ūtukagĭrio mŭthia-inĭ; ūtŭmaga ūraare makĭria. Thĭ na mbere, na ūrĭage.)

KĪGERANIO GĪA GWĪMENYERIA

1. Jakubu 1:5 — Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na:
- a) na atarĩ na ũũru ngoro
 - b) ndĩnogaga
 - c) ndariganagwo
2. Thimo 4:7 — Ũũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe; nĩ ũndũ ũcio:
- a) gĩa na ũmenyo
 - b) wĩgĩĩre na ũũgĩ
 - c) gĩa na ũmenyo
3. Kohelethu 9:15 — Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mũndũ mũthĩĩni no aarĩ mũũgĩ, nake na ũũgĩ wake:
- a) ahambataga itũũra rĩa njamba cia hinya
 - b) nĩamenagwo, na ciugo ciake itiiguagwo
 - (c) akĩhonokia itũũra
4. Luke 21:15 — Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũũgĩ iria thũ cianyu itakahota:
- a) kũhoru kana gũkararia
 - b) kũng'aũrania kana kũhoota
 - Gwĩtiiria kana gũkararia
5. Jakubu 3:17 — No ũũgĩ ũrĩa uumaga igũrũ o mbere nĩ:
- a) mũhoranu, ningĩ mũtheru
 - b) mũtheru, ningĩ nĩũcaayanagĩra
 - c) mũhooreri, thutha ũcio mũtheru
6. Thimo 8:22 — "Jehova aanyũmbire o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra wake:
- a) kana thĩ ĩtaanaũmbwo
 - b) mbere ya mawĩra make ma tene
 - c) kuuma tene wa tene
7. 1 Akorinitho 2:7 — No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoru wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ:
- a) nginya ũhonokio
 - b) nĩguo mũndũ akenagie andũ othe
 - c) nĩ ũndũ wa riiri witũ

MAJIBU MA MA-KIHOOTO: 1-a, 2-b, 3-c, 4-c, 5-b, 6-b, 7-c

ŨŨ NDŪRANIRI ŨYŨ WAGAWANYIKA

ŪRĨA KĨIRURU GÍTŪMAGA ŪTHERI ŪGĨE: ŪŪGĨ NĨWAHEIRWO SOLOMONI, NA THĨ YOTHE NĨYACARIRIE KŪŪIGUA (1 ATHAMAKI 10:24); MŪTHAMAKI-MŪNDŪ-WA-NJA NĨOIMIRE NDEERE-INĨ CIA THĨ, NA NĨ KŪRĨ ŪRĨA MŪNENE KŪRĨ SOLOMONI GŪKŪ (MATHAYO 12:42) — NA ŪCIO MŪNENE NĨ WE MWENE ŪŪGĨ WA NGAI (1 AKORINTI 1:24), EHAARĨIRIE WIRUTWO WAKE MWENE.

KĨRĨKANIRO KĨERŪ KIRATAARĨRIA ŪHORU ŪYŨ ŪŪ: KAANA KAERIRWO GŪCARIA ŪŪGĨ TA ŪRĨA MŪNDŪ ŪCARAGIA MITHIITHŪ MITHITHE (THIMO 2:4); MŪTŪMWO NIONANAGIA KŪRĨA YAIGITWO — THĨINĨ WAKE NĨHO MITHIITHŪ YOTHE YA ŪŪGĨ NA ŪMENYO ĨHITHITWO (AKOLOSAI 2:3) — GŪKŪNJWO KŪU KŪRĨKAGIRĨRIA HARĨ MŪNDŪ.

ŪRĨA CIUGO CIOTHE IRĨ NA ŪHORU MŪNENE: KĨAMBIRĨRIA KIRI THIMO 1:7 NĨ RESHIYTH (H7225 — KIRIA KIA MBERE, KIRIA KINENE), NA KIAMBIRIRIA KIRI THIMO 9:10 NĨ TECHILLAH (H8462 — KWAMBIRIRIA); NAGUO ŪŪGĨ NĨGUO KĨNDŪ KIRIA KINENE MŪNO — RESHIYTH RINGI (THIMO 4:7) — NA JEHOVA NĪEGWATIRE ŪŪGĨ O KIAMBIRIRIA-INI (RESHIYTH) KIA NJIRA YAKE (THIMO 8:22) — RORA WEGA NĨ KIUGO KIRIKU KIRI HANDU HARIKU, NA NIKI GUTARII UGUO.

ŪRĨA IKINYAGIRA TENE NA TENE: ŪŪGĨ NĨWE WATUITWO KUUMA TENE NA TENE (THIMO 8:23), NAGUO ŪŪGĨ ŪRĨA MŪHITHE NĪWATUITWO MBERE YA THĨ NĨ ŪNDŪ WA RIRI WITŪ (1 AKORINITHO 2:7), NA ARIA OOGI MAKARA TA NJATA TENE NA TENE (DANIELI 12:3).

ŮHORO WA MĚNA-INĚ: ŮŮĜĚ ŮĚŘĚ ŮŘŮGAMĚ ITHEMI-INĚ ŘĚMWE — ŮŮĜĚ UUMAGA IGŮŘŮ, WA MBERE NĚ MŮTHERU, NA ŮŮĜĚ WA THĚ, WA MWĚŘĚ, NA WA NDAIMONO (JAKUBU 3:15-17) — ITHIMA IGĚŘĚ, MACIARO MERĚ — CARIA ŮMENYE.

ŮGUŮRIO ŮNGĚHOTKA: KIUGO 'GETTETH' KĚŘĚ THĚINĚ WA THIMO 3:13 NA KIUGO 'OBTAIN' KĚŘĚ THĚINĚ WA THIMO 8:35 NĚ KIUGO KĚMWE ĜĚA KĚHIBIRANIA (H6329 PUWQ — KŮRUTA) — MŮNDŮ ŮŘĚA ŮRUTAGA ŮMENYO O MŮTHENYA NĚWE O ŮCIO ŮRUTAGA MUOYO, NA WEGA WA JEHOVA, MŮICO-INĚ.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Kikuyu Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).